

«Депортація 44–46»

Лариса Брюховецька

«Депортація 44–46»

Автори сценарію Тарас Лазер,
Олеся Моргунець-Ісаєнко
Режисер Олеся Моргунець-Ісаєнко
Оператор Євген Кирей
У ролях: Лариса Руснак,
Ірина Скрипнікова та ін.
Кінокомпанія УМ ГРУП, 2021

Кадр з фільму «Депортація 44–46». Режисерка Олеся Моргунець-Ісаєнко.
Кінокомпанія УМ ГРУП, 2021.

Прем'єра позаконкурсного фільму «Депортація 44–46» відбулася на кінофестивалі «Корона Карпат» в кінотеатрі «Злата» 26 червня за участі Олеси Моргунець-Ісаєнко та Лариси Руснак. Сеанс став подією. Про події, показані у фільмі, вже є якісна історична література з вивіреними фактами і документами. І якщо тему сталінської політики щодо України і Польщі після Другої світової війни та інкорпорації останньої в орбіту радянської імперії й болісну акцію – переселення поляків з території України до Польщі, а українців, які населяли порубіжжя між Польщею та Україною (Холмщина, Надсяння, Підляшшя і Лемківщина) – в УРСР або в північні райони Польщі (тоді було примусово виселено 480 тисяч українців) вчені дослідили, зокрема, Тімоті Снайдер в розділі «Етнічні чистки в Західній Україні (1939–1945)» у книзі «Перетворення націй», то кіно цю тему розглядає вперше. А ці події залишилися важкою травмою для мирного населення, яке сталінська влада звинувачувала у підтримці УПА.

Фільм складний за структурою: включає чимало хроніки, зокрема, фрагменти кіножурналів 1944–1946 років, їхні наскрізь фальшиві сюжети з характерним голосом та інтонацією диктора, які показують «щасливе» життя депортованих в УРСР, котрим насправді не надали ні компенсації за втрачені домівки, ні бодай якоїсь допомоги. Протистойть фальші правда, яку доносить героїня Лариса Руснак, а також інші безмовні персонажі, що без

слів реконструюють розказане документами. Є у стрічці чимало фотографій з родинних колекцій. Режисерка і співавторка сценарію розшукала нащадків людей, які ще пам'ятають ті події. Самі учасники – їх уже не так багато залишилося – участі у фільмі не беруть. Режисерка запропонувала збірний образ матері, яка розповідає і від себе, і від усіх – роль Лариси Руснак, що вимагала глибокої зосередженості. І таке поєднання дало ефект великої напруги.

Нині жанр документального кіно включає ігрові епізоди. У фільмі Олеси Моргунець-Ісаєнко в кабінеті КДБ через 20 років після депортації допитують «переселенку», звинувачену у розповсюдженні «неправдивої» інформації, й це є його наскрізним сюжетом. Емоційний градус фільму тримається на героїні, яку блискуче грає Лариса Руснак. Ця роль зробила саму історію депортації дуже емоційною і вражаючою. Завдяки таким засобам кіно впливає на глядача значно вагомніше, аніж наукові тексти.

Фільм з його глибоким змістом і сучасною кіномовою має прориватися на міжнародні кінофестивалі, аби якомога більше людей дізналося про ці незаперечні факти, аби нагадати про жорстокість радянської тоталітарної системи. Та й самі українці не повинні забувати ці події – інакше є загроза, що трагедія повториться знову.

Трушавець – Київ